

FORJA ARTESANAL.

I. INTRODUCCIÓ

Per començar, potser sigui interessant puntualitzar que la forja és la tècnica emprada pel forjador o ferrer, consistent en donar forma als metalls, en general. Per tant, el treball sobre qualsevol metall pur: ferro, coure, alumini o zenc, o els seus aliatges: acer, bronzes, etc. pot designar-se com forja, sempre que aconsegueixi certes condicions que ara esmentarem. La forja treballa el metall per deformació plàstica. Es distingeix del treball del metall que es fa retirant material amb broques, fresadores o torn, i del procés pel qual es dona forma al metall fos abocant-lo dins un motlle (fosa). Antigament aquesta tècnica era realitzada a cops de martell. El metall, era escalfat en la fornal o farga, agafat amb ajut de tenalles de forn i posat sobre l'enclusa on era colpejat pel ferrer amb un mall o martell. Normalment es realitzava treballant els metalls en calent, car en calent solen ser més plàstics. Obtinguda la forma desitjada, la peça forjada era submergida en un cossi per refredar-la ràpidament per tal de trempar-les.

Dit això, val a dir que el ferro ha estat el metall treballat amb més profusió en la forja. El ferro forjat és conegut des de milers d'anys per fabricar armes, eines, armadures i altres estris. Ha estat la composició més habitual del "ferro" tal com s'ha conegut al llarg de la història. Tradicionalment, el ferro forjat ha estat obtingut a partir el mineral de ferro escalfat a altes temperatures en una forja. Després, durant el colpejat, es buscava eliminar les impureses i escòries contingudes en el mineral. Un dels sistemes tradicionals d'obtenció del ferro era el de la farga catalana, a partir de mineral i carbó vegetal. Les quantitats produïdes, però, eren petites i el cost bastant elevat.

ESPAIS NATURALS

La farga de Vulcà. Oli de Velázquez que immortalitzà l'ofici de ferrer (1630, Roma).

II. LA FORJA ARTÍSTICA

Com és de suposar, aquí només es tractarà de la vertent artística d'aquest ofici. És a dir, la fabricació d'objectes que més enllà de la seva funcionalitat, que la poden tenir o no, persegueixen també oferir uns valors artístics, més o menys elaborats. És per aixó, que tant sovint ornem les nostres cases o jardins en forma de fanals, reixes, tanques, ferratges de portes o de brocals de pou, penells, campanetes i tants altres guarniments.

Malaauradament, com tants altres oficis artesanals, es tracta d'un ofici quasi en extinció, i per tant ja queden pocs ferrers que treballin la forja artesanal de forma tradicional.

III. LA FORJA A VALLDOREIX

Precisament, Vallldoreix ha estat, durant gran part de la seva història contemporània, seu de fargues, i si això li sumem que al veí Sant Cugat n'hi havia unes quantes més, no ens ha d'estranyar l'abundor de bons treballs en ferro que són observables en passejar pels nostres carrers. Dels tallers dels Gavaldà i dels Illán van sortir bona part d'ells.

Per a donar una millor coherència a la iconografia que, de fet, és la part important del capítol, ordenarem els objectes de forja segons la seva funció principal, deixant un petit "calaix de sastre" pel final en el que mostrarem els elements merament ornamentals. Cal dir que, en haver tractat ja sobre els penells en el capítol anterior, aquest seran obviats.

III.1. Portes i tanques de jardí.

L'ús del ferro ha estat majoritari en la construcció d'aquests elements arquitectònics, ara substituït de tant en tant per l'acer inoxidable en dissenys molt més pragmàtics que ornamentals. La popular “tanca Borràs”, model adoptat per a les primeres cases de les urbanitzacions que van començar colonitzar Valldoreix en el anys 40 del segle passat, ja incorporava el ferro, encara que de forma molt senzilla, a la tanca dels jardins.

“Tanca Borràs” típica, feta amb mur de conglomerat local i forja de passamans recargolats.

El mateix model de forja aplicat a les portes de la tanca.

Detall ornamental.

Altres models de forja aplicada a portes.

ESPAIS NATURALS

Detalls.

III.2. Reixes per a finestres.

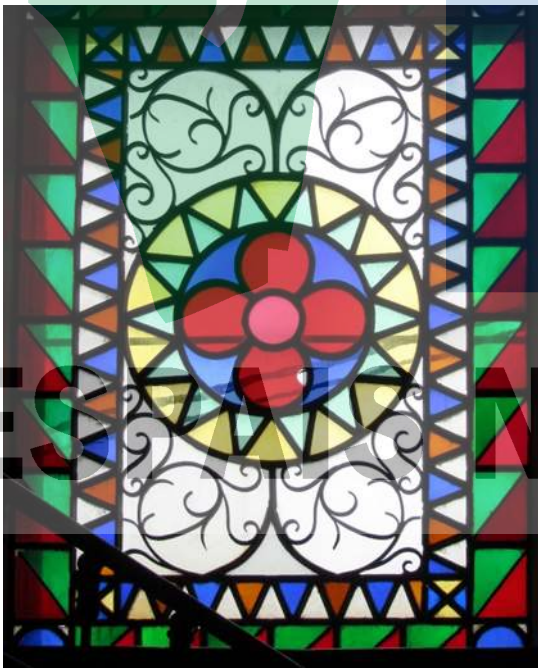
Per una raó tan pràctica com és la de dificultar les males arts dels lladres, aquests elements eren molt freqüents a les torres de Valldoreix.

Masia del Monmany.

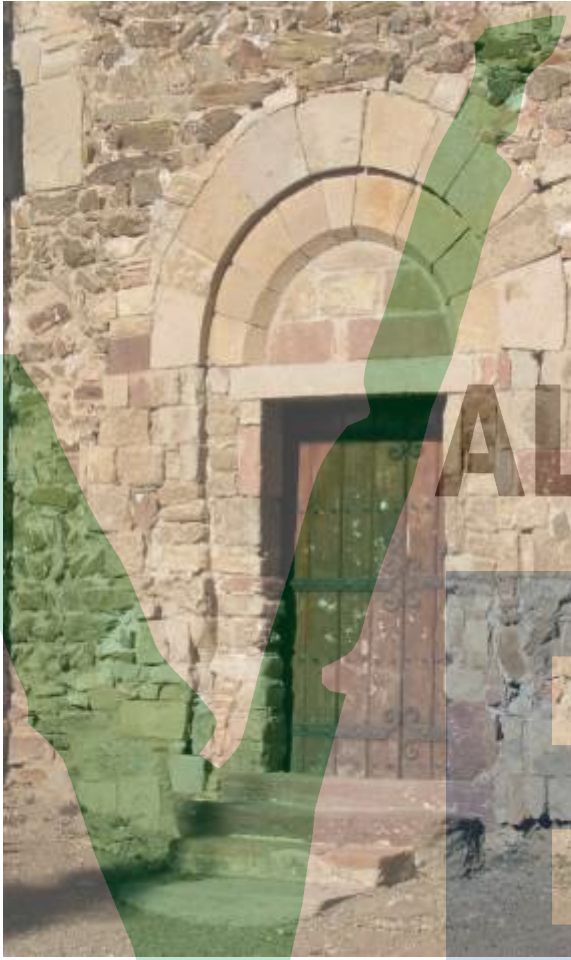
III.3. Forrellats, tiradors i frontisses.

Forja i vitralls emplomats (Masia Monmany).

L'antic Hotel Rossinyol.

Un petit homenatge a l'ermita de La Salut.

III.4. Baranes.

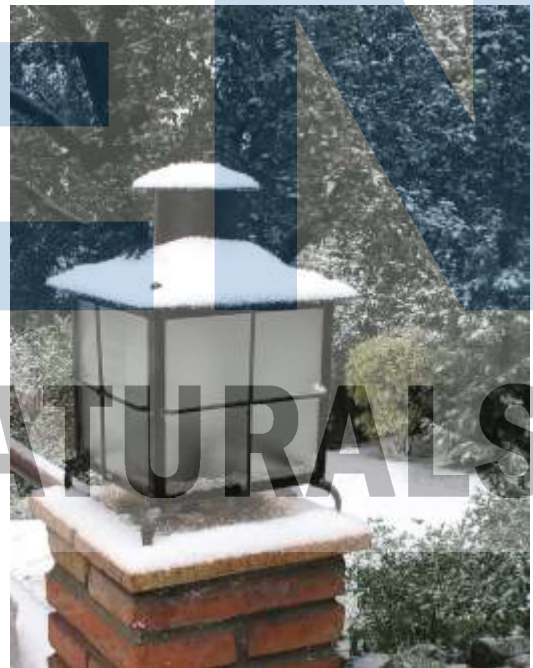
Detall de forja de ferro combinada amb llautó enmotllat.

III.5. Fanals i teieres!

ESPAIS NATURALS

Va de dracs...

III.6. Brocals de pou.

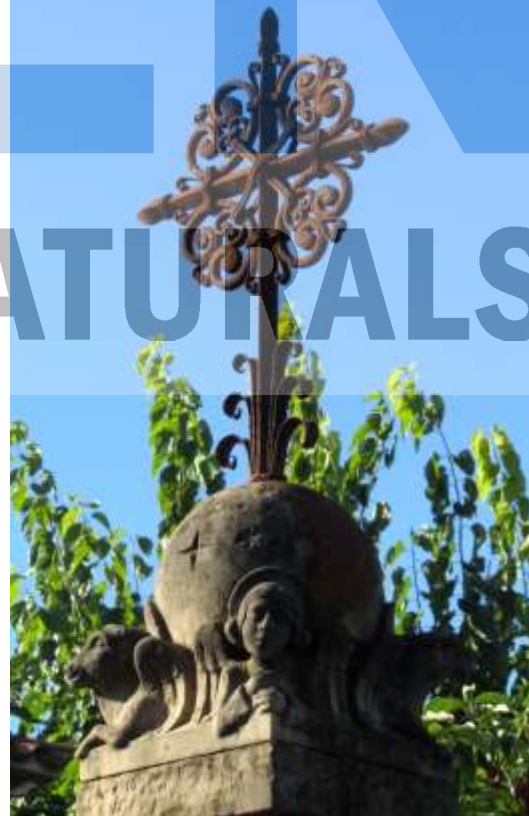
Els brocals són ja elements del passat. Relegats per la legislació vigent o, en el millor dels casos, pels pous artesianos, són ja difícils de trobar. El ferro forjat era un dels materials habituals per fer l'arc que suportava la corriola.

III.7. Campanetes i altres complements.

IV. AGRAÏMENTS:

Agraim la cessió d'imatges a Fèlix Mestres, Josep M^a Fe i Josep Mani.

Alfons Romero i Vidal

Creu de forja al cap d'amunt del repen de pedra situat a la Plaça de la Creu de Valldoreix.

ESPAYS NATURALS